

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІКИ ТА ІННОВАЦІЙ

ІННОВАЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Науковий журнал

Випуск 91

Том 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

Головний редактор:

Терешкінас Артурас – доктор соціальних наук, професор, професор кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Члени редакційної колегії:

Байша Кіра Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету

Благуна Наталія Михайлівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки початкової освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Боровик Людмила Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Міжнародної кадрової академії, доцент кафедри теорії і методики журналістської творчості Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри Запорізького національного технічного університету

Галацін Катерина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови технічного спрямування № 2 Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Козяр Микола Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теоретичної механіки, інженерної графіки та машинознавства Національного університету водного господарства та природокористування

Кочарян Артур Борисович – кандидат педагогічних наук, доцент, радник Міністра освіти і науки України

Кузьменко Ольга Степанівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізико-математичних дисциплін Льотної академії Національного авіаційного університету, старший науковий співробітник Національного центру «Мала академія наук України»

Невмержицька Олена Василівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пагута Мирослав Вікторович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологічної та професійної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

Пермінова Владислава Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов професійного спрямування Чернігівського національного технологічного університету

Пушкарьова Тамара Олексіївна – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України

Шапошникова Ірина Василівна – доктор соціологічних наук, професор, декан соціально-психологічного факультету Херсонського державного університету

Шкабаріна Маргарита Андріївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука

Алісаускіене Мілда – доктор соціальних наук, професор, завідувач кафедри соціології Університету імені Вітовта Великого (Каунас, Литовська Республіка)

Гражієне Віталія – доктор педагогічних наук, завідувач відділу якості освіти Вільнюської академії мистецтв (Вільнюс, Литовська Республіка)

Конрад Яновський – PhD, ректор Економіко-гуманітарного університету у Варшаві (Варшава, Республіка Польща)

Електронна сторінка видання – www.innovpedagogy.od.ua

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Причорноморського науково-дослідного інституту
економіки та інновацій (протокол № 1 від 26.01.2026 року)

**Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б»)
у галузі педагогічних наук (A1 – Освітні науки, A2 – Дошкільна освіта,
A3 – Початкова освіта, A4 – Середня освіта (за предметними спеціальностями),
A5 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), A6 – Спеціальна освіта (за спеціалізаціями))
відповідно до Наказу МОН України від 14.05.2020 № 627 (додаток 2)**

**Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus International
(Республіка Польща)**

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення № 1552 від 09.05.2024 року
(Ідентифікатор медіа R30-04409)

Суб'єкт у сфері друкованих медіа: Приватна установа «Причорноморський науково-дослідний інститут
економіки та інновацій» (вул. Інглезі, буд. 6/1, оф. 135, м. Одеса, 65101, info@iei.od.ua,
тел. +38 (093) 120-27-72)

Мови видання: українська, англійська, польська, німецька, французька.

Міжнародний цифровий ідентифікатор журналу: <https://doi.org/10.32782/2663-6085>

ISSN 2663-6085

© ПУ «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій», 2026

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ (З ГАЛУЗЕЙ ЗНАНЬ)

Мальченко М.С.ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ НА ОСНОВІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ОСВІТНІХ СТАНДАРТІВ... 11**Месарош Л.В., Дзямко В.Й.**ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ІННОВАЦІЙНОСТІ
У СТУДЕНТІВ ЗВО У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ ТА МАТЕМАТИКИ.....16**Небеленчук І.О.**МЕТАФІЗИЧНИЙ ВИМІР ПОЕТИЧНОГО СЛОВА ЗБІРКИ «ХРЕЩЕНІ ЛИХОМ» ЛІНИ ЛАНСЬКОЇ
ЯК СИСТЕМА ТРАНСЦЕНДЕНТНИХ СИМВОЛІВ.....20**Овсієнко Л.М., Захарченко О.С.**ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ І КУРСАНТІВ ЗВО.....27**Рудюк Т.В.**ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У СТУДЕНТІВ НЕФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....35**Сахацька О.О.**ІНТЕГРАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА МЕДІАГРАМОТНОСТІ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС
ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....39**Стрига Е.В.**ІННОВАЦІЙНІ ПРАКТИКИ МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО ВИКЛАДАННЯ ГЕРМАНСЬКИХ
ТА СХІДНИХ МОВ В УМОВАХ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ.....46**Толочко С.В., Маценко Л.М., Сироежко О.В.**СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНИМ ВИХОВАННЯМ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ:
ЦИФРОВІ ВИКЛИКИ Й ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ..... 52**Хома Т.В.**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕМПІРИЧНИХ МЕТОДІВ
ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ТА СПОРТІ.....62**Чабан А.В.**МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ У МІКРОДІАЛОГАХ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ
ІСПАНСЬКОМОВНОЇ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ.....66**Школа О.В., Панова С.О., Мацюк В.В.**ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ
У КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ МАТЕМАТИКИ ТА ФІЗИКИ.....71

РОЗДІЛ 2. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кудрявцева В.Ф., Барсук С.Л., Фролова О.О.ОПТИМІЗАЦІЯ ОНЛАЙН-ВЗАЄМОДІЇ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ
МОРСЬКОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....78**Лазарєва Т.А., Цихановська І.В., Лазарєв М.І.**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ДЛЯ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТЕХНОЛОГІВ ХАРЧОВИХ ВИРОБНИЦТВ..... 84**Ларіна Т.В.**ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ СПОРТИВНИХ ДИСЦИПЛІН.....90

Любчич Р.І., Зусько Б.В., Золочевський В.В., Гарбуз С.В., Токовенко О.Л. ВАРІАНТ ПОБУДОВИ ПЕРЕДЗМАГАЛЬНОГО МЕЗОЦИКЛУ ПІДГОТОВКИ ДО ОСНОВНИХ СТАРТІВ З БОРОТЬБИ САМБО.....	94
Малашевська І.В., Павлюк Н.М., Комарук З.В. ПРІОРИТЕТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	99
Matsuk L.O. ROLE OF A PSYCHOLOGICALLY FAVORABLE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN DEVELOPING COMMUNICATIVE SELF-EFFICACY IN FUTURE SPECIALISTS OF PRESCHOOL SPHERE IN THE USA.....	105
Мезенцев О.Ю. УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТІВ.....	111
Овдійчук В.А. ПОТЕНЦІАЛ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ.....	118
Онищенко І.В. АКМЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	122
Oranassenko N.I. FORMING COMMUNICATIVE COMPETENCE IN FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE PROCESS OF STUDYING PEDAGOGICAL DISCIPLINES.....	128
Ostafiychuk O.D. LEXICAL APPROACH IN LANGUAGE TEACHING: ANTICIPATED CHALLENGES IN TEACHING LOW-LEVEL STUDENTS.....	133
Паска Т.В., Паска А.В. ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ТА СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ.....	137
Прокоф'єва Л.Б. ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ: ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	143
Родіонов Д.С. ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРОСПЛАТФОРМОВИХ ДИНАМІЧНИХ ПРОГРАМ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ.....	149
Рум'янцева К.Є. ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗ'В'ЯЗАННІ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ З ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ.....	156
Савченко Л.О., Серьогіна І.Ю., Саф'ян К.Ю. КЕЙС-ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВИЛА ДОРОЖНЬОГО РУХУ» ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА».....	160
Смірнова О.І. НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ВВНЗ В КОНТЕКСТІ МІЖНАРОДНИХ НАВЧАНЬ І МИРОТВОРЧИХ МІСІЙ.....	165
Соловійова Т.Г., Авраменко У.В., Князева А.Д. ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ЛОГОПЕДІВ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	171
Солодюк Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ СТОРІТЕЛІНГУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	178

Тягур Р.С., Бойчук Р.І. МЕНЕДЖМЕНТ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ І СПОРТІ: ЗАКОНИ, ПРИНЦИПИ, ПРАВИЛА.....	183
Умяров К.Т. ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ТЕКСТОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНОГО ПИСЬМА НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	189
Черніченко М.Ю. ОРГАНІЗАЦІЯ, ЕТАПИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ДО РОБОТИ З ОСОБОВИМ СКЛАДОМ НГУ.....	194
Чуйко О.О. САМООРГАНІЗАЦІЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ.....	198
РОЗДІЛ 3. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА	
Куриляк В.В. ПЕДАГОГІКА ВІРИ ТА СЛУЖІННЯ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАННЯ І СОЦІАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ В УКРАЇНСЬКОМУ ГУМАНІТАРНОМУ ІНСТИТУТІ.....	204
РОЗДІЛ 4. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ	
Заїкін А.В., Протасюк С.П., Гут В.В., Поплавський В.І. ФОРМУВАННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ТА ПРОФІЛАКТИКА ПОРУШЕНЬ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.....	214
РОЗДІЛ 5. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА	
Бадер С.О., Варяниця Л.О., Зажарська Г.П., Гречишкіна І.А. ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ В УМОВАХ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....	221
Боремчук Л.І., Панасюк С.Л., Яцик Т.О. ПЕДАГОГІКА ТА МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ.....	226
Гончар Н.П., Цегельник Т.М., Талемонюк А.О. ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ГРУПИ ЗДО ЗАСОБАМИ ТЕАТРАЛІЗОВАНИХ ІГОР.....	229
Долинський Є.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	234
Зданевич Л.В., Цегельник Т.М., Пісоцька Л.С., Фроленкова Н.О. ГОТОВНІСТЬ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЗДІЙСНЕННЯ ЕВАКУАЦІЇ ДІТЕЙ В УМОВАХ ЗАГРОЗИ ПОВІТРЯНОЇ ТРИВОГИ.....	239
Косарева О.І., Марчук Г.В., Врочинська Л.І. СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ТРИВАЛОГО СТРЕСУ: РОЛЬ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	247
Бай Цзішен КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ГОТОВНОСТІ ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ.....	252
РОЗДІЛ 6. ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ	
Красненко О.М., Красовська І.В., Степаненко О.І. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ У РОЗВИТКУ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ.....	257

Ткаченко Г.І., Сустретов А.С., Шпорт Л.С.ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
КРИЗЬ ПРИЗМУ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ
ТА ЕТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ.....**262****РОЗДІЛ 7. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ
ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ****Безкоровайна О.Л.**МЕДІАТЕКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ
ЕЛЕМЕНТ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА УНІВЕРСИТЕТУ.....**266****Білик Я.С., Краєвська Г.П., Матвійчук Т.П., Житар І.В.**

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....

271**Большуткін В.О.**

РІЗНОВИДИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА ЇХ РОЛЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ.....

276**Гурська О.О., Денисенко Н.Г., Максимович Г.О.**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ
У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....**282****Зіневич В.В.**РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....**287****Мар'єнко М.В.**АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ВЧИТЕЛЯМИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ
В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ STEM-ОСВІТИ.....**291****Нагай Д.А.**ЗАСТОСУВАННЯ ARDUINO ДЛЯ РОЗВИТКУ АЛГОРИТМІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ
НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ.....**295****Османов Е.Е.**ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ
СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ В УСНОМУ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОМУ МОВЛЕННІ.....**301**

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ПІД ЧАС ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ І КУРСАНТІВ ЗВО

USE OF DIGITAL EDUCATIONAL RESOURCES DURING THE FORMATION OF GRAMMATICAL COMPETENCE OF STUDENTS AND CADETS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

У статті порушено актуальну проблему використання цифрових освітніх ресурсів у процесі формування граматичної компетентності студентів і курсантів закладів вищої освіти в умовах цифровізації освітнього простору. Обґрунтовано значущість граматичної компетентності як ключового складника комунікативної, що забезпечує нормативність, точність, логічність і стильову доречність мовлення в академічному та професійному дискурсах. Зазначено, що традиційні репродуктивні підходи до навчання граматики не повною мірою відповідають когнітивним особливостям сучасних здобувачів освіти та вимогам до результатів їх професійної підготовки.

На основі аналізу наукових джерел окреслено дидактичний потенціал цифрових освітніх ресурсів та визначено їх роль у модернізації змісту, форм і методів навчання української мови у закладах вищої освіти. У статті схарактеризовано основні типи цифрових освітніх ресурсів, що мають найбільше значення для формування граматичної компетентності, зокрема електронні навчальні курси на базі LMS-середовищ, інтерактивні онлайн-платформи й тренажери, мультимедійні та візуалізаційні засоби, а також гейміфіковані й квестові форми організації навчальної діяльності.

Проаналізовано можливості застосування зазначених ресурсів на різних етапах формування граматичних знань, умінь і навичок, зокрема в аспекті індивідуалізації навчання, забезпечення зворотного зв'язку, автоматизації граматичних навичок і моделювання професійно орієнтованих мовленнєвих ситуацій. Особливу увагу приділено специфіці використання цифрових освітніх ресурсів у мовній підготовці курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, де дотримання граматичних норм є важливим чинником професійної придатності. Зроблено висновок про доцільність системної та методично обґрунтованої інтеграції цифрових освітніх ресурсів у процес формування граматичної компетентності здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: цифрові освітні ресурси, граматична компетентність, українська мова, заклади вищої освіти, студенти, курсанти, цифровізація освіти, інтерактивні технології, гейміфікація навчання, професійно орієнтоване мовлення.

The article raises the urgent problem of using digital educational resources in the process of forming grammatical competence of students and cadets of higher education institutions in the conditions of digitalization of the educational space. The significance of grammatical competence as a key component of communicative competence is substantiated, which ensures the normativity, accuracy, logic and stylistic relevance of speech in academic and professional discourses. It is noted that traditional reproductive approaches to teaching grammar do not fully meet the cognitive characteristics of modern education seekers and the requirements for the results of their professional training.

Based on the analysis of scientific sources, the didactic potential of digital educational resources is outlined and their role in the modernization of the content, forms and methods of teaching the Ukrainian language in higher education institutions is determined. The article describes the main types of digital educational resources that are of greatest importance for the formation of grammatical competence, in particular, electronic training courses based on LMS environments, interactive online platforms and simulators, multimedia and visualization tools, as well as gamified and quest forms of organizing educational activities.

The possibilities of using these resources at different stages of the formation of grammatical knowledge, skills and abilities are analyzed, in particular in terms of individualization of learning, providing feedback, automation of grammatical skills and modeling of professionally oriented speech situations. Particular attention is paid to the specifics of using digital educational resources in the language training of cadets of higher education institutions with specific learning conditions, where compliance with grammatical norms is an important factor of professional suitability. A conclusion is drawn about the feasibility of systematic and methodically substantiated integration of digital educational resources into the process of forming grammatical competence of higher education applicants.

Key words: digital educational resources, grammatical competence, Ukrainian language, higher education institutions, students, cadets, digitalization of education, interactive technologies, gamification of learning, professionally oriented speech.

УДК 378.147:811.161.2'36]:004.9

DOI <https://doi.org/10.32782/ip/91.2.4>

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

Овсієнко Л.М.,

orcid.org/0000-0002-8450-7305

докт. пед. наук, професор,
професор кафедри української мови
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Захарченко О.С.,

orcid.org/0009-0003-1750-6251

докт. філос. за спец. 081 Право,
начальник курсу
Навчально-наукового експертно-криміналістичного інституту
Національної академії внутрішніх справ

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими й практичними завданнями. Стрімкий розвиток цифрових технологій, глобалізаційні процеси та трансформація освітнього простору загалом зумовлюють переосмислення підходів до організації навчання у ЗВО. Сучасна система вищої освіти функціонує в умовах постійних змін і потребує оновлення змісту, форм, методів

навчальної діяльності з урахуванням викликів цифрового суспільства. Особливої актуальності в цьому контексті набуває проблема використання цифрових освітніх ресурсів як інструменту підвищення якості професійної підготовки здобувачів вищої освіти, зокрема під час формування граматичної компетентності студентів і курсантів закладів вищої освіти.

Грамотична компетентність є одним із ключових складників комунікативної, оскільки забезпечує правильність, точність і нормативність мовлення в усній та писемній формах. Водночас традиційні підходи до її формування, що ґрунтуються переважно на репродуктивних методах, механічному засвоєнні правил і виконанні однотипних вправ, дедалі частіше виявляються малоефективними в умовах сучасного освітнього середовища. Практика викладання в закладах вищої освіти засвідчує зниження мотивації здобувачів освіти до опанування грамотичного матеріалу, труднощі з його практичним застосуванням у професійно орієнтованих ситуаціях спілкування, а також фрагментарність і поверховість знань.

Зазначені проблеми значною мірою пов'язані зі зміною характеристик сучасного здобувацького контингенту. Студенти й курсанти належать до покоління цифрової молоді, для яких використання мобільних пристроїв, онлайн-платформ, інтерактивних сервісів і візуального контенту є природним складником повсякденного життя. Вони демонструють інший стиль мислення, сприйняття й обробки інформації, надають перевагу динамічним, мультимодальним і практико орієтованим формам освітньої діяльності. За таких умов збереження суто традиційної моделі навчання граматики не відповідає ані когнітивним особливостям здобувачів освіти, ані вимогам до результатів професійної підготовки майбутніх фахівців.

Використання цифрових освітніх ресурсів (електронних навчальних курсів, інтерактивних платформ, онлайн-тренажерів, мобільних застосунків, віртуальних симуляцій і мультимедійних матеріалів) відкриває нові можливості для оптимізації процесу формування грамотичної компетентності. Такі ресурси сприяють індивідуалізації навчання, забезпечують миттєвий зворотний зв'язок, активізують пізнавальну діяльність здобувачів освіти та створюють умови для багаторазового осмисленого повторення матеріалу з граматики у різних контекстах. Водночас відсутність системного науково обґрунтованого підходу до інтеграції цифрових освітніх ресурсів у процес навчання граматики, недостатня методична підготовленість викладачів і фрагментарний характер використання цифрових інструментів знижують потенційну ефективність таких технологій.

Особливої уваги потребує проблема формування грамотичної компетентності курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, де мовна підготовка має чітко виражену професійну спрямованість, регламентований характер і підвищені вимоги до точності викладу. У цьому контексті цифрові освітні ресурси можуть виступати засобом моделювання професійно значущих комунікативних ситуацій, що наближують

освітній процес до реальних умов майбутньої службової діяльності.

Отже, наявна суперечність між високим дидактичним потенціалом цифрових освітніх ресурсів і недостатнім рівнем їх цілеспрямованого використання під час формування грамотичної компетентності студентів і курсантів зумовлює актуальність порушеної проблеми. Її розв'язання має важливе наукове значення в аспекті оновлення методики навчання української мови в закладах вищої освіти та практичне значення – для підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців в умовах цифровізації освітнього процесу.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема використання цифрових освітніх ресурсів у процесі навчання української мови та формування грамотичної компетентності здобувачів вищої освіти посідає чільне місце в сучасних педагогічних і лінгводидактичних дослідженнях. У контексті цифровізації освітнього простору науковці наголошують на необхідності переосмислення традиційних підходів до викладання мовознавчих дисциплін і впровадження інноваційних технологічних рішень, що відповідають когнітивним, комунікативним і професійним потребам сучасних студентів і курсантів закладів вищої освіти.

Теоретичні засади цифровізації освіти, проблеми створення та використання цифрових освітніх ресурсів ґрунтовно висвітлено в працях українських учених, зокрема М. Бойко, О. Буйницької, А. Гуджій, М. Жалдака, Л. Карташової, Т. Криворот, В. Лапінського, Н. Морзе, О. Овчарук, М. Пригодій, Є. Смирнкової-Трибульської, О. Спіріна, О. Струтинської та ін. [3; 5; 6; 9; 11; 14; 21; 22]. Дослідники розглядають цифрові ресурси як структуровані електронні навчальні матеріали, що забезпечують інтерактивність, мультимодальність, адаптивність і можливість індивідуалізації освітнього процесу. Науковці констатують, що такі ресурси здатні істотно підвищити ефективність засвоєння навчального матеріалу за умови їх дидактично виваженого застосування.

Значний науковий інтерес становлять дослідження, присвячені викладанню української мови у закладах вищої освіти в умовах цифрового навчального середовища. Лінгводидактичні аспекти формування мовної, комунікативної та грамотичної компетентностей здобувачів освіти розкрито в працях О. Горошкіної, С. Карамана, О. Караман, Н. Кондратенко, О. Кулик, О. Кучерук, А. Нікітіної, Л. Овсієнко та ін. [4; 7; 8; 10; 12; 13; 15–18; 20]. Науковці підкреслюють, що грамотична компетентність є фундаментальним складником мовної підготовки, оскільки забезпечує нормативність, логічність і стильову доречність мовлення в академічному й професійному дискурсах.

Окремі дослідження зосереджені на використанні цифрових технологій у викладанні

філологічних дисциплін. Так, українські науковці (Л. Овсієнко, О. Захарченко, О. Спирін, А. Коломієць, Є. Громов, О. Жовнич, Д. Коломієць, О. Кушнір) аналізують потенціал електронних навчальних курсів, інтерактивних вправ, онлайн-платформ, мультимедійних матеріалів і систем автоматизованого контролю знань для опрацювання граматичних категорій української мови. Зазначається, що цифрові освітні ресурси сприяють візуалізації складних граматичних явищ, забезпечують можливість багаторазового тренування, самоконтролю та корекції помилок, а також активізують пізнавальну діяльність здобувачів освіти [15; 19; 21 та ін.].

У працях, присвячених мовній підготовці курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання (І. Антонян, М. Арістархова, Г. Білоконь, Н. Глушаниця, Д. Демидко, Н. Попович, О. Шостак та ін.), наголошується на особливій ролі української мови як інструменту професійної комунікації, нормативно-правового та службового спілкування [1; 2; 23]. У цьому контексті формування граматичної компетентності набуває прикладного значення, а цифрові освітні ресурси розглядаються як засіб моделювання професійно зорієнтованих мовленнєвих ситуацій і підвищення практичної спрямованості навчання.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас аналіз наукових джерел засвідчує, що питання цілісного, системного використання цифрових освітніх ресурсів саме для формування граматичної компетентності студентів і курсантів закладів вищої освіти залишається недостатньо розробленим. Більшість досліджень мають загальнотеоретичний характер або зосереджуються на окремих аспектах цифровізації освіти, не пропонуючи комплексного бачення методики роботи з граматичним матеріалом у цифровому освітньому середовищі.

Отже, актуальність порушеної проблеми зумовлена потребою наукового осмислення дидактичного потенціалу цифрових освітніх ресурсів у навчанні української мови та необхідністю їх методично обґрунтованої інтеграції в процес формування граматичної компетентності здобувачів вищої освіти.

Відтак **метою** наукової розвідки є визначення й характеристика потенціалу цифрових освітніх ресурсів у процесі формування граматичної компетентності студентів і курсантів закладів вищої освіти під час навчання української мови.

Виклад основного матеріалу. У сучасній лінгводидактиці граматичну компетентність розглядають як важливий складник комунікативної, що забезпечує нормативність, точність, логічність і стильову доцільність мовлення в усній і писемній формах. Вона охоплює систему знань про граматичні норми мови, уміння й навички адекватно їх

використовувати в різних комунікативних ситуаціях, а також здатність до самоконтролю й корекції свого мовлення [4, с. 27; 10, с. 149]. У контексті навчання української мови у закладах вищої освіти граматична компетентність набуває особливої ваги, оскільки є підґрунтям для формування професійно орієнтованого мовлення майбутніх фахівців.

Науковці підкреслюють, що граматична компетентність полягає не лише в засвоєнні сукупності правил і граматичних категорій. Вона є інтегрованою якістю особистості, що передбачає усвідомлене оперування граматичними засобами відповідно до комунікативного наміру, жанру, стилю й умов спілкування [8, с. 45–47; 13, с. 186]. Саме тому в процесі навчання української мови в ЗВО акцент поступово зміщується з формального засвоєння граматичних норм у площину функційно-комунікативного застосування їх.

У структурі граматичної компетентності дослідники виокремлюють кілька взаємопов'язаних складників. По-перше, це когнітивний компонент, який охоплює знання про граматичну систему української мови, її морфологічні й синтаксичні норми, закономірності поєднання мовних одиниць, а також уявлення про стильові обмеження використання граматичних форм [10, с. 150]. По-друге, операційно-діяльнісний складник, що передбачає формування умінь і навичок практично застосувати знання з граматики у процесі мовленнєвої діяльності. По-третє, рефлексивно-коригувальний компонент, який забезпечує здатність здобувачів освіти до самоконтролю, аналізу мовних помилок і свідомого вдосконалення власного мовлення [12, с. 79].

Особливості формування граматичної компетентності в умовах вищої освіти зумовлені віковими, когнітивними та професійними характеристиками здобувачів. Студенти й курсанти ЗВО, як правило, вже мають певний рівень мовної підготовки, сформований під час навчання в загальній середній школі, однак його часто характеризують фрагментарністю знань і недостатньою сформованістю навичок застосування граматичних норм у професійно орієнтованому мовленні [1, с. 6; 2, с. 18]. Це актуалізує потребу в удосконаленні методики навчання граматики, орієнтованої на розвиток практичних умінь і навичок у реальних комунікативних ситуаціях.

Особливої уваги потребує проблема формування граматичної компетентності курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. У таких закладах мовна підготовка тісно пов'язана з майбутньою професійною діяльністю, що передбачає дотримання офіційно-ділового стилю викладу, точності формулювань, однозначності граматичних конструкцій і відсутності мовних помилок у службових документах та усному

професійному спілкуванні [1, с. 7; 23, с. 76]. За цих умов граматична компетентність є не лише складником загальної культури мовлення, а й важливим чинником професійної придатності майбутнього фахівця.

Водночас традиційна методика навчання граматики в закладах вищої освіти часто ґрунтується на репродуктивних формах роботи: поясненні правил, виконанні тренувальних вправ за зразком, контролі рівня засвоєння знань шляхом тестування. Як зазначають дослідники, такий підхід не завжди забезпечує перенесення знань із граматики у практичну мовленнєву діяльність і не враховує індивідуальні освітні потреби здобувачів [3, с. 112; 6, с. 10]. Відтак граматична компетентність формується формально, без належної інтеграції з комунікативними й професійними завданнями.

У контексті цифровізації освітнього процесу актуалізується проблема використання цифрових освітніх ресурсів як засобу оновлення змісту, форм і методів навчання української мови в закладах вищої освіти. Цифрові освітні ресурси науковці визначають як сукупність електронних навчальних матеріалів і сервісів, створених із використанням інформаційно-комунікаційних технологій і спрямованих на забезпечення інтерактивної, мультимедійної та адаптивної освітньої взаємодії [5, с. 4; 9, с. 57].

Дослідники наголошують, що дидактичний потенціал цифрових освітніх ресурсів полягає, насамперед, у можливості індивідуалізації навчання. Використання електронних курсів, онлайн-платформ і мобільних застосунків дає змогу враховувати різний рівень підготовки здобувачів освіти, їхній темп навчання, пізнавальні інтереси та професійні потреби [3, с. 118; 14, с. 78]. У контексті формування граматичної компетентності це означає можливість добору вправ різної складності, організації багаторазового тренування граматичних навичок і поступового ускладнення навчального матеріалу.

Важливою дидактичною ознакою цифрових освітніх ресурсів є інтерактивність, яка забезпечує активну участь здобувачів освіти в навчальному процесі. Інтерактивні вправи, онлайн-тренажери, тестові завдання з миттєвим зворотним зв'язком стимулюють пізнавальну діяльність студентів і курсантів, сприяють усвідомленню типових граматичних помилок і формуванню навичок самоконтролю [15, с. 54; 19, с. 1312]. Такий підхід відповідає сучасним уявленням про навчання як активний, діяльнісний процес.

Особливу увагу науковці приділяють можливостям візуалізації граматичного матеріалу за допомогою цифрових засобів. Схеми, інфографіка, анімаційні моделі, мультимедійні презентації сприяють кращому розумінню складних граматичних явищ,

встановленню міжпоняттєвих зв'язків і глибокому осмисленню мовних закономірностей [6, с. 12; 18, с. 43]. Для здобувачів освіти, які належать до покоління цифрової молоді, візуалізація є важливим чинником підвищення мотивації до навчання.

Цифрові освітні ресурси також створюють умови для реалізації змішаного й дистанційного навчання, що є особливо актуальним у сучасних умовах. Як зазначають дослідники, поєднання аудиторної роботи з онлайн-активностями дає змогу оптимізувати навчальний час, забезпечити його безперервність і розширити можливості для самостійної роботи здобувачів [20, с. 48; 21, с. 275]. У процесі формування граматичної компетентності це відкриває перспективи для систематичного закріплення матеріалу поза межами аудиторії.

Таким чином, дидактичний потенціал цифрових освітніх ресурсів у навчанні української мови полягає в їх здатності підвищувати ефективність процесу формування граматичної компетентності шляхом індивідуалізації, інтерактивності, візуалізації та розширення освітнього простору. Водночас реалізація цього потенціалу потребує науково обґрунтованого й методично виваженого підходу, що передбачає цілеспрямовану інтеграцію цифрових ресурсів у навчальний процес.

Ефективність використання цифрових освітніх ресурсів під час формування граматичної компетентності значною мірою залежить від їх дидактичної доцільності, відповідності навчальним цілям і специфіці мовної підготовки здобувачів вищої освіти. У наукових джерелах цифрові освітні ресурси класифікують за різними ознаками: функційним призначенням, формою подання навчального матеріалу, рівнем інтерактивності, способом організації освітньої взаємодії [5, с. 4–5; 9, с. 61]. У контексті навчання граматики української мови доцільно виокремити кілька основних типів цифрових ресурсів, що мають найбільший дидактичний потенціал. У межах цих типів пропонуємо конкретні інструменти, що можна використати в освітній практиці і, які є ефективними для формування граматичної компетентності.

Першу групу становлять електронні курси та модулі, створені на базі систем управління навчанням (LMS). Такі курси, як правило, містять теоретичний матеріал, структурований відповідно до навчальної програми, інтерактивні вправи, тестові завдання, а також засоби контролю й самоконтролю результатів навчання. Як зазначають дослідники, електронні курси забезпечують логічну послідовність опрацювання граматичного матеріалу, можливість багаторазового повернення до складних тем і систематизацію знань [3, с. 120; 20, с. 50]. У процесі формування граматичної компетентності студентів і курсантів такі ресурси доцільно використовувати як основу

для організації самостійної роботи та закріплення навчального матеріалу.

До цієї групи належать такі цифрові ресурси, як: *Moodle, Google Classroom, Canvas, Open edX, Microsoft Teams (освітні курси)*. Їх спільною ознакою є можливість структурувати навчальний матеріал, поєднувати теоретичні і практичні складники, організувати контроль і самоконтроль навчальних досягнень [3, с. 121; 5, с. 4].

У процесі формування граматичної компетентності ці ресурси дають змогу: розміщувати теоретичні матеріали з граматики (правила, таблиці, узагальнювальні схеми); створювати тематичні модулі (наприклад, «Відмінювання іменників у професійному мовленні», «Синтаксичні конструкції офіційно-ділового стилю»); організувати поетапне формування граматичних навичок через систему вправ і тестів; забезпечувати систематичний зворотний зв'язок і моніторинг типових граматичних помилок здобувачів освіти.

Другу групу цифрових освітніх ресурсів складають інтерактивні онлайн-платформи й сервіси для створення й виконання граматичних вправ. Їх перевагою є високий рівень інтерактивності, оперативний зворотний зв'язок і можливість адаптування завдань до індивідуальних потреб здобувачів освіти. Науковці підкреслюють, що використання таких ресурсів сприяє активізації пізнавальної діяльності, підвищенню мотивації до навчання та формуванню стійких граматичних навичок завдяки багаторазовому тренуванню в різних мовленнєвих контекстах [15, с. 56; 19, с. 1315]. Для курсантів ЗВО зі специфічними умовами навчання особливо цінними є вправи, зорієнтовані на засвоєння професійно значущих граматичних конструкцій.

До цієї групи належать: *LearningApps, Wordwall, H5P, Quizizz, Kahoot, Classtime*. Означені ресурси орієнтовані на створення інтерактивних завдань різних типів: вибір правильної форми, встановлення відповідностей, заповнення пропусків, трансформація граматичних конструкцій [6, с. 13; 15, с. 55].

Під час формування граматичної компетентності їх використовують для автоматизування граматичних навичок; багаторазового тренування; оперативного виявлення й корекції помилок; роботи з професійно орієнтованими текстами, у яких необхідно правильно застосовувати граматичні норми.

Для курсантів такі платформи можуть містити вправи на опрацювання граматики службових документів, наказів, рапортів, доповідних записок тощо [1, с. 7; 23, с. 78].

До третьої групи належать мультимедійні навчальні матеріали, зокрема відеолекції, анімаційні пояснення граматичних явищ, інтерактивні схеми та інфографіка. Їх використання дає змогу поєднати вербальний і візуальний канали

сприйняття інформації, що сприяє глибшому розумінню граматичних закономірностей і кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу [6, с. 13; 18, с. 44]. Як зазначають дослідники, візуалізація є особливо ефективною під час опрацювання складних синтаксичних конструкцій, категорій виду й часу дієслова, відмінкових форм і узгодження слів у реченні.

До цієї групи належать: *Canva, Genially, PowerPoint із інтерактивними елементами, Prezi, MindMeister, Coggle*. Вони забезпечують візуалізацію граматичного матеріалу у вигляді схем, інфографіки, ментальних карт, анімаційних моделей [6, с. 12; 18, с. 43].

У навчанні граматики української мови ці ресурси дають змогу: унаочнювати складні граматичні категорії (відмінкові системи, узгодження, керування); показувати логіку побудови синтаксичних конструкцій; формувати цілісне уявлення про граматичну систему мови; поєднувати теоретичне пояснення з практичним аналізом мовного матеріалу.

Окрему групу цифрових освітніх ресурсів становлять гейміфіковані та квестові форми навчання, які передбачають використання ігрових елементів, змагань й сюжетної організації навчальної діяльності. За результатами наукових досліджень, гейміфікація сприяє підвищенню мотивації здобувачів освіти, зниженню рівня навчальної тривожності та активному залученню до опрацювання граматичного матеріалу [15, с. 58; 19, с. 1317]. У процесі формування граматичної компетентності такі ресурси доцільно використовувати для закріплення знань і розвитку навичок застосування граматичних норм у нестандартних комунікативних ситуаціях.

До цієї групи належать: *Classcraft, Genially (квесту), LearningApps (ігрові сценарії), Kahoot (змагання), Quizizz (місії), Google Forms із різними сценаріями*. Їх використання ґрунтується на принципах гейміфікації та активного залучення здобувачів освіти до навчальної діяльності [15, с. 58; 19, с. 1317].

Під час формування граматичної компетентності гейміфіковані ресурси стимулюють мотивацію до опрацювання граматичного матеріалу; забезпечують практичне застосування граматичних знань у змодельованих комунікативних ситуаціях; сприяють формуванню навичок швидкого й правильного вибору граматичних форм; особливо ефективні для закріплення матеріалу та повторення.

Для курсантів такі ресурси можуть моделювати службові ситуації, у яких правильність граматичного оформлення висловлювання має принципове значення [23, с. 79].

Ефективне використання цифрових освітніх ресурсів у навчанні граматики української мови

потребує чіткого методичного обґрунтування та дотримання низки дидактичних принципів. Дослідники наголошують, що цифрові ресурси не можна розглядати як самоціль або механічну заміну традиційних форм навчання; їх застосування має бути підпорядковане навчальним цілям і логіці формування граматичної компетентності [3, с. 114; 5, с. 5].

Одним із ключових методичних принципів є *принцип доцільності*, який передбачає добір цифрових ресурсів відповідно до конкретних граматичних тем, рівня підготовки здобувачів освіти та етапу навчання. Так, на етапі первинного ознайомлення з граматичним матеріалом доцільно використовувати мультимедійні пояснення й візуальні моделі, тоді як на етапі формування навичок – інтерактивні тренажери й онлайн-вправи [6, с. 14; 20, с. 52]. На етапі контролю ефективними є тестові завдання з автоматизованою перевіркою результатів.

Важливим методичним аспектом є *забезпечення інтеграції цифрових ресурсів у загальну структуру практичного / семінарського / лабораторного заняття*. Як зазначають науковці, цифрові інструменти мають органічно поєднуватися з аудиторною роботою, доповнювати пояснення викладача й сприяти активному залученню здобувачів освіти до навчальної діяльності [9, с. 63; 11, с. 36]. У цьому контексті особливої уваги потребує підготовка викладачів до використання цифрових технологій, формування їхньої інформаційно-цифрової компетентності та методичної готовності до роботи в цифровому освітньому середовищі [11, с. 38; 14, с. 80].

Окремого значення набуває *принцип професійної спрямованості навчання*, особливо в умовах підготовки курсантів ЗВО. Цифрові освітні ресурси варто використовувати для моделювання професійно орієнтованих мовленнєвих ситуацій, у яких граматична компетентність реалізується в контексті службового спілкування, роботи з нормативно-правовими текстами, складання офіційних документів [1, с. 7; 23, с. 78]. Такий підхід сприяє усвідомленню практичної значущості граматичних знань і підвищує мотивацію до їх опанування.

Мовна підготовка курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання має низку особливостей, які зумовлюють специфіку використання цифрових освітніх ресурсів у процесі формування граматичної компетентності. Як зазначають дослідники, навчальний процес у таких закладах характеризується регламентованістю, високою інтенсивністю та чіткою професійною спрямованістю [1, с. 6; 2, с. 19]. За цих умов цифрові ресурси можуть виконувати компенсаторну функцію, забезпечуючи курсантам можливість самостійно опрацювати граматичний матеріал в зручний для них час.

Використання цифрових освітніх ресурсів дає змогу створювати навчальні ситуації, максимально наближені до реальних умов майбутньої професійної діяльності. Зокрема, інтерактивні вправи та мультимедійні сценарії можуть моделювати ситуації службового спілкування, роботи з офіційними текстами, підготовки рапортів, наказів і доповідних записок, у яких дотримання граматичних норм є обов'язковою умовою професійної комунікації [23, с. 79; 24, р. 4]. Такий підхід сприяє формуванню стійких граматичних навичок у професійно значущих контекстах.

Таким чином, використання цифрових освітніх ресурсів у мовній підготовці курсантів ЗВО відкриває широкі можливості для підвищення ефективності формування граматичної компетентності за умови їх методично виваженої інтеграції в освітній процес.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Результати проведеного дослідження дають підстави стверджувати, що використання цифрових освітніх ресурсів під час формування граматичної компетентності студентів і курсантів закладів вищої освіти є не лише актуальним, а й методично обґрунтованим шляхом удосконалення процесу навчання української мови в умовах цифровізації освітнього простору. Граматична компетентність є складною інтегрованою характеристикою, що охоплює знання граматичних норм, уміння й навички їх функційно доцільного застосування у практичній площині, а також здатність до мовленнєвої рефлексії й самокорекції в академічному та професійному дискурсах.

Аналіз наукових джерел і практики використання цифрових освітніх ресурсів засвідчує, що їх дидактичний потенціал реалізується, насамперед, через можливість структурованої організації навчального матеріалу, індивідуалізації освітньої траєкторії здобувачів освіти, активізації пізнавальної діяльності та забезпечення системного тренування граматичних навичок. Зокрема, електронні навчальні курси й модулі на базі LMS-середовищ створюють умови для поетапного формування граматичної компетентності, поєднуючи теоретичне осмислення мовних явищ із практичним опрацюванням граматичних конструкцій у професійно орієнтованих текстах. Інтерактивні онлайн-платформи й тренажери забезпечують автоматизацію граматичних навичок, миттєвий зворотний зв'язок і можливість корекції типових помилок, що є важливим чинником підвищення якості мовної підготовки.

Візуалізаційні й мультимедійні ресурси сприяють глибокому розумінню складних граматичних категорій української мови, формуванню системного уявлення про граматичні зв'язки й закономірності, а також підвищують мотивацію здобувачів освіти до опанування мовного матеріалу.

Гейміфіковані й квестові форми роботи, своєю чергою, забезпечують практичне застосування граматичних знань у змодельованих комунікативних ситуаціях, що наближені до реальних умов професійної діяльності.

Особливої значущості набуває використання цифрових освітніх ресурсів у мовній підготовці курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання. У цьому контексті цифрові інструменти виступають ефективним засобом моделювання службового спілкування, роботи з нормативно-правовими й офіційно-діловими текстами, де дотримання граматичних норм є обов'язковою умовою професійної комунікації. Це забезпечує прикладний характер формування граматичної компетентності та підвищує рівень готовності курсантів до виконання професійних мовленнєвих завдань.

Отже, системне й методично виважене використання цифрових освітніх ресурсів у навчанні української мови сприяє підвищенню ефективності формування граматичної компетентності студентів і курсантів ЗВО.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в розробленні та експериментальній перевірці системних моделей формування граматичної компетентності студентів і курсантів закладів вищої освіти на основі комплексного використання цифрових освітніх ресурсів із урахуванням рівня мовної підготовки, професійної спрямованості та специфіки освітнього середовища. Подальшого дослідження потребують питання визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості граматичної компетентності в умовах цифрового навчального простору, а також створення діагностичних інструментів для оцінювання результативності застосування інтерактивних платформ, онлайн-тренажерів, мультимедійних і гейміфікованих ресурсів. Перспективним напрямом є також вивчення проблеми підготовки викладачів української мови до методично обґрунтованого використання цифрових освітніх ресурсів, зокрема в аспекті розвитку їх цифрово-методичної компетентності, а також аналіз можливостей застосування адаптивних навчальних систем і елементів штучного інтелекту у формуванні граматичної компетентності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Антонян І., Попович Н. Особливості професійної мовної підготовки курсантів військового закладу вищої освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки : реалії та перспективи: збірник наукових праць*. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 82. С. 5–8. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2021.82.01>
2. Арістархова М., Демидко Д. Особливості мовної підготовки в системі індивідуальної підготовки

у Збройних силах України. *Військова освіта*. 2022. № 2(46). С. 17–22.

3. Буйницька О. Інформаційні технології та технічні засоби навчання : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 240 с.

4. Горошкіна О., Нікітіна А. Культура мовлення вчителя-словесника. Луганськ : СПД Резніков В.С., 2007. 112 с.

5. Гуржій А., Лапінський В. Електронні освітні ресурси як основа сучасного навчального середовища вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології в освіті : збірник наукових праць*. Херсон : ХДУ, 2013. Вип. 15. С. 3–5.

6. Жалдак М. Проблеми інформатизації навчального процесу в середніх і вищих навчальних закладах. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2013. № 3. С. 8–15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/komp_2013_3_3 (дата звернення: 15.01.2026).

7. Караман О. Інформаційно-цифрова компетентність як засіб комунікації учнів закладів загальної середньої освіти. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2022. Випуск 1(2). С. 26–33.

8. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. Київ : Ленвіт, 2000. 272 с.

9. Карташова Л. Система навчання інформаційних технологій майбутніх вчителів суспільно-гуманітарних дисциплін : монографія. Луцьк : СПД Гадяк Ж.В., друкарня «Волиньполіграф», 2011. 264 с.

10. Кондратенко Н. Лінгводидактичні умови формування комунікативної компетентності майбутніх журналістів. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Бердянськ, 2017. Випуск 17. С. 148–153.

11. Криворот Т., Пригодій М. Тренінгова підготовка педагогічних працівників до застосування цифрових інтернет-технологій у освітньому процесі. *Професійна педагогіка*. 2022. № 1(24). С. 33–41. DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.33-41>. URL: <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1/uk/article/view/705> (дата звернення: 13.01.2026).

12. Кулик О. Місце мовленнєвого розвитку в структурі комунікативної компетентності школярів. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки*. Бердянськ : БДПУ, 2018. Вип. 1. С. 77–85. DOI: [10.31494/2412-9208-2018-1-1](https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/12-1.pdf). URL: <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/12-1.pdf> (дата звернення: 10.01.2026).

13. Кучерук О. Лінгводидактичні засади формування комунікативної компетентності учнів основної школи. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Педагогіка*. 2013. Випуск XLIX. С. 184–189. URL: http://eprints.zu.edu.ua/10392/1/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F_2013.pdf (дата звернення: 11.01.2026).

14. Морзе Н., Бойко М., Струтинська О., Смирнова-Трибульська Є. Якою має бути цифрова компетентність вчителів у галузі використання штучного інтелекту?. *Електронне наукове фахове видання «Відкрите освітнє е-середовище сучасного уні-*

верситету», 2024. Випуск 16. С. 76–91. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2024.166>. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/article/view/531> (дата звернення: 07.01.2026).

15. Овсієнко Л. Квест як складник гейміфікованого навчання здобувачів української мови у фаховому комунікативному просторі. *Теоретична і дидактична філологія*. 2025. Випуск 40. С. 50–63. DOI: <https://doi.org/10.31470/2309-1517-2025-40-50-63>.

16. Овсієнко Л. Модель формування риторичної компетентності старшокласників. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. Київ, 2023. Випуск 7(13). С. 679–694, DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-679-694](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-679-694).

17. Овсієнко Л. Підготовка майбутніх учителів української мови і літератури в контексті інформатизації як наскрізної тенденції у розвитку вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2021. № 1(105). С. 237–249, DOI: [10.24139/2312-5993/2021.01/237-249](https://doi.org/10.24139/2312-5993/2021.01/237-249).

18. Овсієнко Л. Технології віртуальної й доповненої реальності у викладанні навчальної дисципліни «Українська мова в сучасному комунікативному просторі» здобувачам вищої освіти. *Теоретична й дидактична філологія*. Переяслав (Київська обл.) : Домбровська Я.М., 2024. Випуск 38. С. 40–55.

19. Овсієнко Л., Захарченко О. Гейміфікація освітнього процесу студентів і курсантів ЗВО. *Наукові інновації та передові технології. Серія «Педагогіка»*. 2024. № 8(36). С. 1308–1320. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8\(36\)-1308-1320](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-8(36)-1308-1320). URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/наука/article/view/13853/13919> (дата звернення: 05.01.2026).

20. Овсієнко Л., Кулик Д. Інтерактивні хмарні технології і сервіси під час змішаного навчання україн-

ської мови фахового спрямування здобувачів гуманітарного напрямку освіти. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 7. С. 45–59.

21. Спірін О., Коломієць А., Громов Є., Жовнич О., Коломієць Д., Кушнір О. Використання інструменту Deep Research AI в педагогічній і науково-педагогічній діяльності. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Т. 110. № 6. С. 271–293. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/46372/> (дата звернення 12.01.2026).

22. Спірін О., Овчарук О. Цифрова компетентність. *Енциклопедія освіти*. Київ: Національна академія педагогічних наук України ; Юрінком Інтер, 2021. С. 1095–1096. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730767/1/%D0%A6%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_%D0%9E%D0%B2%D1%87%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%BA_%D0%A1%D0%BF%D1%96%D1%80%D1%96%D0%BD%20%D0%95%D0%91.pdf (дата звернення: 10.01.2026).

23. Шостак О., Глушаниця Н., Білоконь Г. Принципи організації процесу мовної підготовки курсантів вищих військових навчальних закладів. *Педагогічні науки : збірник наукових праць*. 2023. Випуск 101. С. 74–81. URL: <file:///C:/Users/user/Downloads/4536-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-7893-1-10-20230703.pdf> (дата звернення: 14.01.2026).

24. Pet'ko L., Popova L., Kulyk O., Kardash L., Ovsienko L., Denysiuk I., Proskurniak O. Web Oriented Education Course Design Model in the Entrepreneurship Education System. *International Journal of Entrepreneurship Education*. Dublin, Ireland. 2021. Volume 25. Issue 6. Pp. 1–9.

Дата першого надходження статті до видання: 14.01.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.02.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 16.03.2026